

Til Universitetsstyret
Fra Universitetsdirektøren

Sakstype:	Vedtaks sak
Møtesaksnr.:	5
Møtenr.	3/2008
Møtedato:	8. april 2008
Notatdato:	12. mars 2008
Arkivsaksnr.:	2008/88
Saksbehandler:	Jonny Roar Sundnes, Studieavdelingen

EKSAMENSGEBYR FOR PRIVATISTER OG ORDNINGENS OMFANG 2008-09:

Henvisning til lovverk, plandokumenter og tidligere behandling i styret:

1. Forskrift om studier og eksamener ved UiO, fastsatt 20. desember 2005.
2. Utfyllende regler til forskrift om studier og eksamener ved UiO, fastsatt 2005.

Hovedproblemstillinger i saken:

Ifølge Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Oslo skal universitetsstyret hvert år fastsette eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang for kommende studieår. Rektor utsatte den 6. februar 2008 fristen for fastsettelse av privatistgebyr for studieåret 2008/2009 til 1. april. Fordi universitetsstyret skal foreta den endelige fastsettelsen av privatistgebyret, skjer den endelige fastsettelsen først på styremøtet 8. april. Universitetsdirektøren har gått gjennom satsene for eksamensgebyr og vurdert formuleringene om ordningens omfang for gjeldende studieår.

Konsekvenser for økonomi, bemanning og lokaliteter:

Satsene for eksamensgebyr skal som hovedregel settes slik at de dekker den reelle mer-kostnaden ved å arrangere eksamen for privatister. Forslaget tar høyde for fakultetenes og Studieavdelingens kostnader ved eksamensavvikling for privatister og søker å synliggjøre hva som er direkte og indirekte kostnader. Gebyret dekker ikke eventuell vurdering av generell studiekompetanse eller realkompetanse, fordi slik saksbehandling er en del av prosessen med å gjøre personer klare for studier og eksamener ved UiO på generelt grunnlag.

Behandling i Studiekomiteen

Forslaget ble behandlet i Studiekomiteen 28. februar 2008. Komiteen sluttet seg til forslaget, med unntak studentrepresentantene. De ønsket protokollført at "gebyrsatser for eksamenskandidater uten opptak til studieprogram eller emne [...] bryter med det lovbestemte prinsippet om lik rett til utdanning", og ønsker at UiO tar initiativ overfor Kunnskapsdepartementet med sikte på en alternativ måte å finansiere privatisteksamener på. UiO tok et slikt initiativ i 2005, men fikk ikke støtte fra departementet.

FORSLAG TIL VEDTAK:

Universitetsstyret vedtar eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang for studieåret 2008/2009 i tråd med forslaget fra universitetsdirektøren. Universitetsstyret gir universitetsdirektøren fullmakt til å videreføre universitetsstyrets vedtak om ordningens omfang og satsene for eksamensgebyr for senere studieår i tråd med dette forslaget.

Vedlegg:

1. Saksnotat om eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang for 2008/2009.
2. Oversikt over antall privatister for de tre siste semestrene.
3. Høringsuttaler fra JUS, SV, OD, UV og Studentparlamentet.
4. Brev fra UiO til det daværende Utdannings- og forskningsdepartementet 15. juni 2005.

TIL
UNIVERSITETSSTYRET

Eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang 2008-09

Bakgrunn

Ifølge Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Oslo skal universitetsstyret hvert år fastsette eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang for kommende studieår. Retten til å ta eksamen uten å være tatt opp som student og UiOs anledning til å kreve eksamensgebyr er hjemlet i universitetsloven § 3-10:

(1) Den som oppfyller kravene til opptak [...] og andre krav for å gå opp til eksamen i vedkommende fag eller studium, har rett til å gå opp til eksamen. Dette gjelder også studenter som ikke er opptatt ved faget eller studiet.

(2) Oppmelding etter denne paragraf kan nektes dersom kandidaten ikke har fulgt obligatorisk undervisning eller gjennomført obligatorisk praksis.

(3) Styret gir forskrift om adgangen til å gå opp til eksamen, og kan fastsette særskilt oppmeldingsfrist for kandidater som går opp til eksamen uten å være tatt opp som student.

(4) Styret kan fastsette at eksamenskandidater som ikke er tatt opp som studenter til vedkommende studium, skal betale et vederlag som dekker institusjonens merutgifter ved å holde eksamen for denne gruppen eller eventuell egenbetaling fastsatt for studiet eller faget. Departementet kan gi forskrift om egenbetaling etter denne bestemmelsen.

I forkant av Studiekomiteens behandling har saken vært på høring hos fakultetene og Studentparlamentet. JUS, OD, SV, UV og Studentparlamentet har svart på høringen. En oversikt over antall privatister de siste tre semestrene er lagt ved saken.

Ordningens omfang

UiO har tre hovedgrupper av personer som følger undervisning eller tar eksamen: Programstudenter har opptak til et studieprogram og kan følge undervisning og avlegge eksamen i emner som inngår i studieprogrammet. Enkeltemnestudenter har undervisningsopptak til enkeltemner med ledig kapasitet. Privatister avlegger eksamen, men har ikke studierett eller undervisningsopptak. UiOs opptaksrammer angir kapasiteten for programstudenter, og eventuell ledig kapasitet kan utnyttes av enkeltemnestudenter etter at programstudenter har meldt seg til undervisning.

Studentparlamentet skriver i høringssvaret sitt at gebyrsatser for eksamenskandidater uten opptak til studieprogram eller emne er uheldig, fordi det bryter med prinsippet om lik rett til utdanning. Universitetsdirektøren mener imidlertid at kostnadene ved privatisteksamener hovedsakelig må dekkes av privatisten selv, siden departementets finansieringsmodell og UiOs opptaksrammer ikke tar høyde for privatisteksamener. Dersom UiO ikke krevde eksamensgebyr, ville privatistkandidatene bruke av ressursene som er avsatt til det ordinære studietilbudet ved UiO.

Omfanget av privatistordningen følger av universitetsloven, og universitetsstyret fastsetter hvilke emner det skal kreves eksamensgebyr for. Vedtaket for inneværende studieår slår fast at ordningen gjelder for grunnstudiumsemner, men ikke examen philosophicum og ikke de emnene som det enkelte fakultetet unntar. Avgrensningen til grunnstudiumsemner er basert på kollegiets vedtak 24. september 1996 om privatisters adgang til å avlegge hovedfagseksamen. Kollegiet ønsket ikke at det skulle være anledning til å ta eksamen som privatist på høyere grad fordi "kollegiet forutsetter [...] obligatorisk veiledning i hovedfagsstudiene som gir studentene kompetanse i hvordan forskning utføres i praksis i overensstemmelse med forskningsetiske normer og faglige tradisjoner." Kollegiet vedtok derfor at alle hovedfag skulle kreve obligatorisk veiledning innen 1. januar 1998, slik at privatister ikke skulle ha anledning til å avlegge hovedfagseksamener. For inneværende studieår har JUS fått dispensasjon fra denne avgrensningen, og fakultetet krever eksamensgebyr for JUR4000.

Tillatte unntak fra privatistordningen går fram av universitetslovens § 3-10, punkt 2, og dekker tilfeller hvor kurset, oppgaven, praksisopplæringen e.l. i seg selv gir en vesentlig kompetanse (ferdighet) som er en del av formålet med utdanningen, og hvor denne kompetansen ikke kan prøves ved ordinær eksamen. Klagenemnda ved UiO har slått fast at obligatorisk veiledning også er dekket av unntakshjemmelen.

Vi foreslår at vedtaket om ordningens omfang omformuleres, slik at UiO ikke risikerer misforståelser i forhold til universitetsloven. Det er viktig at fakultetene gis anledning til å få dekket de reelle kostnader med privatisteksamener også dersom det blir behov for privatisteksamener på mastergradsnivå.

Examen philosophicum

Problemstillinger knyttet til examen philosophicum ble belyst ved årsskiftet 2005-2006 i høringen hos fakultetene om eksamensgebyrordningen for 2006-2007, og gjentatt i høringen for 2007-2008. Fakultetene hadde ingen innspill til de synspunktene som ble fremlagt da. Vi foreslår derfor at examen philosophicum fortsatt holdes utenfor ordningen med eksamensgebyr for privatister.

Eksamensgebyrets størrelse

Eksamensgebyrsatsene for inneværende studieår bygger på en kartlegging fra 2003, og har i senere vedtak vært videreført uten store endringer. Eksamensgebyrsatsene for studieåret 2007-2008 er vedlagt. JUS har meldt inn ønske om ny gjennomgang av eksamensgebyrets størrelse. Fakultetene ble i høringen derfor bedt om å vurdere hvorvidt de gjeldende satsene dekker reelle merkostnader ved privatisteksamener, eller om det er nødvendig å endre satsene.

SV og JUS har levert innspill til gebyrsatsene. Både SV og JUS foreslår tilnærmet uendret sats for mindre eksamener (10-20 sp). JUS foreslår en økning i satsene for store eksamener (50-60 sp). De siste årene har bare JUS hatt privatisteksamener i emner på 50-60 studiepoeng, og endringer i de høyeste satsene vil derfor bare påvirke deres emner. Ingen av fakultetene har kommentert satsene for privatisteksamener på 50-60 studiepoeng med særskilt eksamensform, og vi foreslår derfor å ta utgangspunkt i forslagene fra JUS og SV: administrasjonsutgiftene beholdes uendret, mens de øvrige utgiftene dobles for å dekke økte utgifter til utarbeidelse av særskilte eksamensoppgaver og til særskilt sensur. Ingen av fakultetene har kommentert gebyrsatsene for privatisteksamen i emner på 30-40 studiepoeng, og vi foreslår derfor å beregne dem som et gjennomsnitt av den laveste og den høyeste satsen.

Studieavdelingen har vurdert sine kostnader til innkreving av eksamensgebyr og til administrativ oppfølging av privatistene. Studieavdelingen anslår at det brukes ca 15

dagsverk¹ pr semester, omregnet til 30.150 kr og dividert på 580 privatister pr semester² – ca 50 kr pr privatist. Studieavdelingens kostnader er uavhengige av emnets størrelse. Studieavdelingen har også vurdert om eksamensgebyret skal reflektere kostnadene ved vurdering av generell studiekompetanse og realkompetanse. Vi foreslår at disse kostnadene ikke inkluderes i gebyret, fordi slik saksbehandling er en del av prosessen med å gjøre personer klare for studier og eksamener ved UiO på generelt grunnlag.

Vi foreslår at det til fakultetenes og Studieavdelingens lønnskostnader legges til 40 prosent dekningsbidrag til dekning av indirekte kostnader.

Vi foreslår på dette grunnlaget følgende satser for eksamensgebyr for studieåret 2008/2009:

	Emner på mindre enn 30 sp	Emner på 30-40 sp	Emner på mer enn 40 sp
Samme eksamen³:			
Fakultetets lønnskostnader ⁴ :	1.100 kr	2.500 kr	4.000 kr
Studieavdelingens lønnskostnader ⁴ :	50 kr	50 kr	50 kr
Dekningsbidrag (40 %):	460 kr	1020 kr	1.620 kr
Sum (nøyaktig):	1.610 kr	3.570 kr	5.670 kr
Sum (avrundet):	1.600 kr	3.600 kr	5.700 kr
Særskilt eksamen⁵:			
Fakultetets lønnskostnader ⁴ :	2.200 kr	4.400 kr	6.500 kr
Studieavdelingens lønnskostnader ⁴ :	50 kr	50 kr	50 kr
Dekningsbidrag (40 %):	900 kr	1.780 kr	2.620 kr
Sum (nøyaktig):	3.150 kr	6.230 kr	9.170 kr
Sum (avrundet):	3.200 kr	6.200 kr	9.200 kr

Privatister i emnet JUR4000 bør i tillegg betale 1.000 kr til delvis dekning av kostnadene knyttet til det obligatoriske kurset i yrkesetikk. Fakultetet vurderer ikke dette kurset som tilstrekkelig omfattende til å nekte personer å ta eksamen som privatist i emnet, men fakultetet har likevel betydelige utgifter knyttet til utviklingen av kurset for privatister. Vi foreslår derfor at privatistgebyret for JUR4000 blir 6.700 kr.

Delvis refusjon

Forskrift om studier og eksamener åpner for at en privatist som trekker seg fra eksamen før trekkfristen, kan søke om delvis refusjon av innbetalt eksamensgebyr. Delvis refusjon har

¹ Satsen for ett dagsverk er 1/20 av brutto månedslønn i lønstrinn 45, inkludert feriepenger, pensjonsutgifter og arbeidsgiveravgift: $((28.083 \times 1,12) \times 1,12) \times 1,141 / 20 = 2010$ kr.

² 635 privatister våren 2007. 400 privatister høsten 2007. 709 privatister våren 2008. Gjennomsnitt for disse tre semestrene er ca 580 privatister pr semester.

³ Både privatister, programstudenter og enkeltemnestudenter har samme eksamensform.

⁴ Fakultetenes kostnader består av lønnsutgifter til administrativt ansatte, vitenskapelig ansatte, eksamensvakter og sensorer. Studieavdelingens kostnader er lønnsutgifter til administrativt ansatte. SV bruker utgifter til eksamenslokaler i sin utregning, men vi har nedjustert satsene i forslaget fra SV. Ved stor tilstrømning av privatister kan husleie bli en faktor ved senere beregninger av gebyrets størrelse.

⁵ Annen eksamensform for privatister enn for programstudenter og enkeltemnestudenter, i de tilfellene hvor privatister ikke kan avlegge eksamen med ordinær eksamensform.

imidlertid vært vanskelig så lenge universitetsstyret ikke har fastsatt hvor stor andel av eksamensgebyret UiO skal kunne holde tilbake. Studieavdelingen har derfor bedt fakultetene vurdere hvor stor andel av eksamensgebyret som er nødvendig for å dekke administrative merutgifter for privatister som trekker seg fra eksamen før trekkfristen er ute. SV foreslår at privatister som trekker seg betaler 500 kr til dekning av administrative kostnader, og JUS foreslår at privatistene betaler halve eksamensgebyret.

Vi foreslår at hele kravet om eksamensgebyr frafaller for privatister som trekker seg fra eksamen før betalingsfristen er ute, eventuelt at de gis full refusjon dersom de allerede har betalt inn gebyret. Vi antar at kostnaden til administrativ oppfølging av en privatist som trekker seg innen trekkfristen vil være tilnærmet lik for alle privatister. Vi foreslår derfor at privatister som trekker seg etter at betalingsfristen er ute, men før trekkfristen for eksamen, skal betale 500 kr til dekning av administrative utgifter.

Vi foreslår at privatister med gyldig forfall til både ordinær og utsatt eksamen også bør ha anledning til å søke om refusjon og at de også bør betale 500 kr til dekning av administrative utgifter. Fristen for å søke om delvis refusjon bør derfor være etter utsatt eksamen.

Revisjon av satsene for eksamensgebyr

Vi foreslår at universitetsdirektøren får fullmakt til å fastsette satsene for eksamensgebyr dersom ordningens omfang og eksamensgebyrets størrelse skal videreføres. Ved behov bør universitetsdirektøren kunne oppjustere gebyrsatsene med inntil 5 prosent pr år for å kompensere for pris- og lønnsvekst. Universitetsstyret bør fortsatt behandle saken dersom det skal foretas endringer av ordningens omfang eller nye beregninger av eksamensgebyrets størrelse.

Behandling i Studiekomiteen

Forslaget til eksamensgebyr for privatister og ordningens omfang for 2008-09 ble behandlet i Studiekomiteen 28. februar 2008. Komiteen sluttet seg til forslaget, med unntak studentrepresentantene som ønsket følgende protokolltilførsel:

Vi mener gebyrsatser for eksamenskandidater uten opptak til studieprogram eller emne, er uheldig da det bryter med det lovbestemte prinsippet om lik rett til utdanning. Vi ønsker å påpeke såkalt "privatisteksamen" er eneste mulighet til å ta utdanning for studerende som ikke har anledning til å følge ordinær undervisning, og mener UiO vanskeliggjør denne gruppens mulighet til å ta utdanning ved å videreføre dagens gebyrsatser.

Som et alternativ mener Studentparlamentet at UiO bør arbeide opp mot departementet for å få utredet en ny modell for privatistgebyret, der universitetene får uttelling for de studiepoeng privatistene oppnår. Privatister kan ses på som studiepoengproduserende studenter på lik linje med andre studenter.

UiO rettet en slik henvendelse til det daværende Utdannings- og forskningsdepartementet i juni 2005, på bakgrunn av en tilsvarende protokolltilførsel fra studentrepresentantene i universitetsstyret (vedlagt). Departementet tok UiOs henvendelse til etterretning, og kvitterte den ut gjennom budsjettforslaget for 2006 uten at UiOs oppfordring ble tatt til følge.

Forslag til vedtak

(1) Det enkelte fakultetet fastsetter hvilke emner som skal være omfattet av ordningen med eksamensgebyr for privatister i studieåret 2008/2009. Examen philosophicum skal ikke være omfattet av ordningen.

(2) Satsene for eksamensgebyr for privatister skal i studieåret 2008/2009 være følgende:

	Emner på mindre enn 30 sp	Emner på 30-40 sp	Emner på mer enn 40 sp (unntatt JUR4000)
Samme eksamen:	1.600 kr	3.600 kr	5.700 kr
Særskilt eksamen:	3.200 kr	6.200 kr	9.200 kr

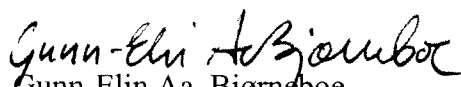
(3) Privatistgebyret for emnet JUR4000 skal i studieåret 2008/2009 være 6.700 kr.

(4) For privatister som trekker seg fra eksamen før betalingsfristen for eksamensgebyret er ute, fratras hele kravet om eksamensgebyr. Eventuelt innbetalt gebyr refunderes i sin helhet.

(5) Privatister som trekker seg fra eksamen etter at betalingsfristen er ute, men før trekkfristen for eksamen, har rett til delvis refusjon av eksamensgebyret og skal i studieåret 2008/2009 betale 500 kr til dekning av administrative utgifter.

(6) Privatister med gyldig forfall til både ordinær og utsatt eksamen gis rett til delvis refusjon av eksamensgebyret og skal i studieåret 2008/2009 betale 500 kr til dekning av administrative utgifter.

(7) Universitetsdirektøren får fullmakt til å videreføre universitetsstyrets vedtak om ordningens omfang og satsene for eksamensgebyr for senere studieår. Universitetsdirektøren kan ved behov oppjustere satsene for eksamensgebyr med inntil 5 prosent pr år for å kompensere for pris- og lønnsvekst. Dersom det skal foretas en ny beregning av eksamensgebyrets størrelse eller en ny vurdering av ordningens omfang, skal dette behandles av universitetsstyret.

Gunn-Elin Aa. Bjørnboe
universitetsdirektør

Monica Bakken
studiedirektør